

Etisk tjenestepensjon? *Av Gunnell Sandanger og Arild Hermstad*

Fra 1. juli innføres obligatorisk tjenestepensjon – hvilke av de store tilbyderne er best på etikk?

Tilbyderne av obligatorisk tjenestepensjon tilbyr ulike modeller for innskuddsplassering, med ulike prosentandeler i fond. Hvilke pensjonsselskaper har etiske retningslinjer, og hvilke virkemidler bruker de for å sikre etikken?

Kriterier

Her er FIVHs rangering av et utvalg av tilbyderne av obligatorisk tjenestepensjon. Rangeringen er basert på de etiske retningslinjene for fondene som tjenestepensjonen blir investert i og på egne vurderinger av graden av etikk i fondene, særlig opp mot fire virkemidler:

1. Positiv filtrering 1, beste bransje: ved å velge spesielt miljøvennlige/sosialt ansvarlige bransjer, eller positiv filtrering 2, best-i-klassen: ved å velge spesielt miljøvennlig/sosialt ansvarlige selskaper i en hvilken som helst bransje
2. Negativ filtrering av bransjer eller enkeltelskaper
3. Aktiv påvirkning/aktivt eierskap basert på etiske prinsipper
4. Åpenhet

Mer om kriteriene her: <http://www.framtiden.no/index.php?artikkelid=1474&back=1>

Rangering

Tilbydere av OT	FIVHS rangering	+	-
Storebrand	1.	Har en gjennomført investeringsfilosofi og bruker flere virkemidler inkludert positiv filtrering 2. Bruker negativ filtrering aktivt. Skriver at de bruker aktiv påvirkning (formell og uformell). Pluss for investering i mikrofinansiering.	Positiv filtrering brukes i begrenset grad. Legger ikke ut informasjon om hvilke selskaper som er ekskludert. Burde vært mer restriktive med sine "best i klassen" utmerkelse. Å være ledende/blant de 30% beste innenfor en bransje betyr ikke at man automatisk oppfyller etiske standarder.
Vital	2.	Bruker negativ filtrering. Informasjon om etisk forvaltning er lett å finne på nettet. Liste over ekskluderte selskaper ligger tilgjengelig. Aktivt eierskap gjennom plasseringsråd for etikk og miljø som er opprettet av DnB NOR kapitalforvaltning.	OT forvaltes av DnB Nor kapitalforvaltning. Det er mangelfull informasjon om etiske retningslinjer på DnB NORs sider (men Vital krever at DnB NOR bruker deres retningslinjer). Vital bruker et begrenset sett med virkemidler for å oppnå etisk forvaltning.
Nordea	3.	Bruker Ethix til å screene, som kombinerer negativ filtrering og positiv filtrering type 2.	Scorer dårlig på åpenhet og informasjon, vanskelig å finne etiske retningslinjer/etisk investeringsfilosofi på nett, men gir raskt informasjon på forespørsel. Bruker et begrenset sett av virkemidler for å sikre seg at investeringene er etiske.
If	Bunn-plassering som deles med Sparebank 1		Vanskelig å finne fokus på etiske retningslinjer og investeringer i det hele tatt. Fondene som innskuddene plasseres i utmerker seg heller ikke i så måte.
Sparebank 1			Deler stryk-plassering og begrunnelse som for If.

Bakgrunn / begrunnelse

Sparebank 1

Sparebank 1 skriver ikke noe om samfunnsansvar eller etiske retningslinjer på sine hjemmesider. OT forvaltes gjennom blant annet følgende fond:

ODIN Forvaltning

“ODIN Forvaltning har oppnådd en svært konkurransedyktig langsiktig avkastning på sine fond. Samtlige av ODINs egenforvaltede aksjefond med minst 10 års historikk, har siden etablering oppnådd en gjennomsnittlig årlig avkastning fra 17,5 til 26,3 prosent (etter fradrag for forvaltningskostnader, per 31.12.2005). ODIN er en aktiv, indeksuavhengig forvalter som investerer i selskaper som har stort forretningsmessig vekstpotensiale. ODIN har ekspertise innen Norden, Europa og utvalgte globale bransjer, og har hatt uendret investeringsfilosofi siden etablering”.

Kommentar: Odin har et miljøfond, ODIN Robur miljø som fikk terningkast 4 i FIVHs vurdering av etiske fond januar 2005, men dette utgjør en svært liten del av ODINs portefølje. ODIN skriver ikke om etiske standarder på sine hjemmesider. Offentliggjør ikke liste over utelukkede selskaper.

SKAGEN-fondene (Stavanger Fondsforvaltning)

“SKAGEN-fondene har en aktiv verdibasert investeringsfilosofi hvor evnen til å søke frem undervurderte, underanalyserte og upopulære selskaper danner grunnlaget for SKAGEN-fondenes konkurransefortrinn”.

Kommentar: Skagen fondene har generelle etiske retningslinjer og fikk terningkast 1 på FIVHs vurdering av etiske fond. SKAGEN-fondene har tilgjengelige sider på nettet hvor de forklarer hva de legger i etikk og skriver om sine etiske retningslinjer og normer for plasseringer og hvordan disse etterleves. Deretter gir de eksempler og diskuterer 5 saker/selskaper som Skagen har vært inne i og som det har vært internasjonal negativ oppmerksomhet om. SKAGEN valgte å selge seg ut av ett av disse (Kerr McGee, 2003) i følge dem selv ikke på grunn av etikkbrudd men på grunn av økonomisk risiko.

Franklin Templeton

“Franklin Templeton er en av verdens største aksjeforvaltere med ekspertise på global indeksuavhengig forvaltning”.

Kommentar: Kan ikke finne noe om etikk på deres sider. Sparebank 1 sier at Templeton ikke investerer i selskaper som er offentlig kjent for alvorlige forhold.

ABN AMRO OECD

Kommentar: Abn amro kapitalforvaltning har Banco fondene som fikk terningkast 3 i vår vurdering. Men tjenestepensjonen er investert i Abn Amro OECD som ikke har etiske retningslinjer for hvor de investere.

Storebrand

Storebrand har generelle retningslinjer og sier at Samfunnsansvar er basis for alle investeringene. "Storebrand Kapitalforvaltning skal bidra til å fremme forretningsmessig samfunnsansvar og avstå fra investeringer i selskaper som medvirker til krenkelse av menneskerettigheter, medvirker til korrupsjon, som produserer landminer, klasebomber, tobakk, atomvåpen, eller på annen måte driver uakseptabel forretningsførsel og som er blant de 10 prosent verste selskapene i de verste industriene".

Storebrand bruker "proaktiv analyse" eller positiv filtrering, type 2, av selskaper. Men dette gjelder ikke alle fond. Den proaktive analysen brukes til å rangere og velge ut selskapene som er 30 % best i sin industri og til å dele ut et "best-i-klassen" merke som skal vise at selskapets innsats innenfor miljø- og samfunnsansvar er ledende.

Når en slik analyse og rangering er gjort, hives de 10% verste selskapene ut av fondene. Altså brukes analysen av selskapene også i de vanlige fondene for å sile ut de verste.

I best-i-klassen fondene investerer Storebrand i de selskapene som utmerker seg.

Best-in-class fond (proaktiv analyse brukes i flere sammenhenger):

- Storebrand global SAI
- Storebrand Global principle
- Storebrand miljø (underfond av Storebrand Global Principle)

Storebrand bruker også "restriktiv utvelgelse" eller negativ filtrering for å utelukker selskaper. I 1. kvartal 2006 ble 69 selskap utelukket fra Storebrands fond. Storebrand bruker også restriktiv utvelgelse (negativ filtrering). Storebrand offentliggjør ikke hvilke selskaper som er ekskludert.

Storebrand sier at de i tillegg jobber etter prinsipper om aktivt eierskap ved dialog/ uformell kontakt og gjennom stemmegivning på selskapers generalforsamling.

Kommentar: Ulike pensjonsalternativer med ulik grad av risikoprofiler. Hvis bedriften/de ansatte velger full fleksibilitet kan de teoretisk sett velge kun best-i-klassen fondene. Men de fleste velger standardløsninger. Som en del av sin kapitalforvaltning under Storebrand livforsikring investerer Storebrand 4 millioner dollar i Mikrofinansiering.

Vital

Obligatorisk tjenestepensjon forvaltes av DnB Nor kapitalforvaltning, men med Vital sine kriterier som er de samme for OT som for andre investeringer.

Har liste over selskaper som Vital forsikring ASA har ekskludert i investeringsporteføljene (negativ filtrering). Retningslinjer (Socially Responsible Investments) gjelder fra 1. oktober 2004. Har kriterier som utelukker selskaper som produserer tobakk, masseødeleggelsesvåpen og pornografi.

"Det innebærer at nyinvesteringer ikke skal foretas dersom det bryter med selskapets etiske retningslinjer. Eksisterende investeringer skal filtreres i henhold til valgte prinsipper. Alle porteføljer vil bli gjennomgått, slik at hele forvaltningen er innrettet etter valgte etiske prinsipper. Dette vil ta noen tid, men vil bli prioritert i tiden fremover.

DnB Nor Kapitalforvaltning, som er hovedforvalter av Vitals porteføljer, skal forestå screeningsprosessen. Plasseringsråd for etikk og miljø som er opprettet av DnB NOR Kapitalforvaltning, skal være et rådgivende organ for Vital. Vital vil være fast medlem av rådet for å drøfte ulike forhold som berører SRI."

Kommentar: De fleste kundene velger innskuddspensjon. Deretter velger de om de ulike sparingsalternativer med lav, middels eller høy risiko ut fra hvor høy aksjeandelen er. DNB Nor kapitalforvaltning setter opp porteføljer ut fra referanseindex og risikograd. Er godt i gang med negativ filtrering og offentliggjør hvilke selskaper som er ekskludert på sine hjemmesider.

Nordea

Innskuddene plasseres i Nordea Vekstpensjon. Dette fondet består av følgende underliggende fond:

- ING European Real Estate (eiendomsfond)
- Nordea Internasjonale Aksjer III
- Nordea Likviditet II
- Nordea Obligasjon II
- Nordea Global High Yield (de tre siste er alle rentefond)

"Nordeafondene (gjennom Nordea Investment Management) gjennomfører etisk screening av Nordea Internasjonale Aksjer. Dette fondet vil bli tilbudt som kjernefond for globale aksjer. Screeningen gjøres av Ethix, SRI Advisor. Ethix bruker en modell kalt Global SRI Screening. Denne modellen tar utgangspunkt i FNs "Human Right Norms for Businesses".

Disse normene dekker internasjonalt anerkjente normer som verner menneskerettigheter, rettigheter for arbeidstakere og miljøet. Det inkluderer for eksempel FNs menneskerettighetserklæring, "the Core Conventions of the International Labor Organization" og "the Rio Declaration on Environment and Development." Global SRI screening tar utgangspunkt både i vurderinger fra FN og ulike NGOer som Human Rights Watch og informasjon fra det aktuelle selskapet."

Kommentar: Ethix skriver at de kombinerer norm-basert filtrering og best-i-klassen analyser. Positivt at Ethix brukes. Det er ikke mulig å finne informasjon om dette på Nordeas hjemmesider. Nordea skriver heller ikke om andre virkemidler som aktivt eierskap på hjemmesidene.

If

If har valgt Sampo og SKAGEN Fondene som samarbeidspartnere og tilbydere av fond. Mandatum Kapitalforvaltning, en del av Sampo Group tar hånd om investeringer i Europa mens utvalgte strategiske partnerne er ansvarlige for forvaltning i andre markeder. Partner i Norge er altså Stavanger Fondsforvaltning (SKAGEN Fondene).

Kommentar: Se info om Skagen Fondene under Sparebank 1.

Sampo group og Mandatum kapitalforvaltning: ingen informasjon om etiske retningslinjer på deres sider.